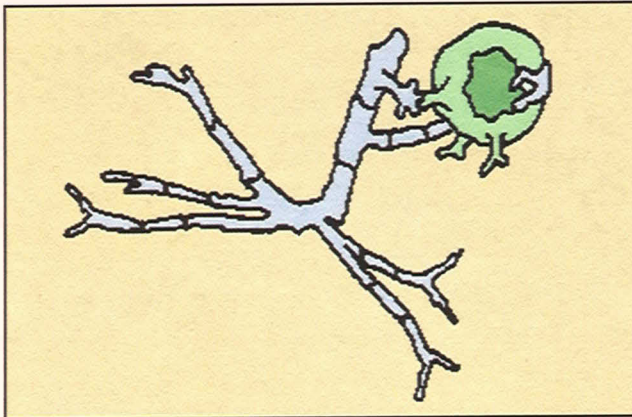
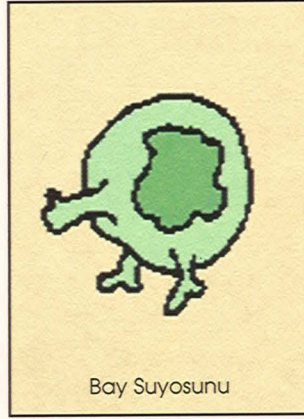
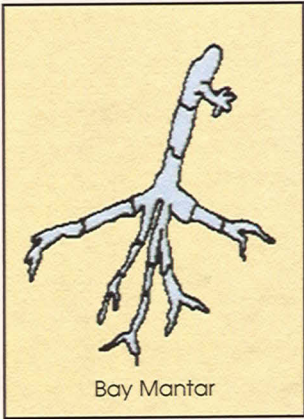

Likenler

Bay Mantar Bay Suyosunu'yla iyi anlaşacağını düşünüyordu. Bay Suyosunu da aynı düşünceler içindeydi. Çünkü ikisinin de birbirine verebileceği şeyler vardı. Bay Suyosunu güneş enerjisini kullanarak şekerleri yapabiliyordu. Onun yaptığı şekerler her ikisine de besin olarak yetebilirdi. Bay Mantar da her ikisi için koruyucu bir tabaka oluşturabilme ve Bay Suyosunu'nun da gereksinimi olan suyu ve madensel tuzları topraktan emebilme özelliğine sahipti. Onlar, bu özellikleriyle birbirlerine yararlı olabileceklerini söylediler. Bundan böyle birlikte yaşamaya karar verdiler; özel bir ortakyaşam birliği kurdular. Bu yaşam birliği içinde, Bay Mantar Bay Suyosunu'nun yaptığı şekerleri alabilir. Bay Suyosunu da Bay Mantar sayesinde korunaklı bir biçimde yaşayabilir ve su elde edebilir. Kısacası aynı bedende tek bir canlı gibi yaşarlar. Onların kurduğu bu yaşam birliğine liken adı verilir.

Nasıl Yaşarlar?

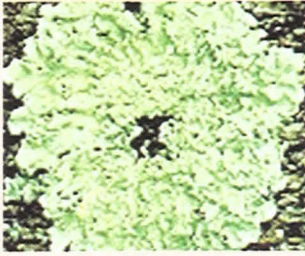
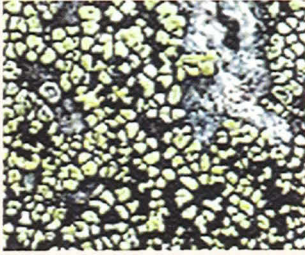
Likenler çok yavaş gelişirler; öylesine yavaş ki yılda ancak 1 milimetre büyürler. Büyümelerini gözlemleyebilmek için onlarca yıl boyunca ölçüm yapmak gereklidir. Likenlerin kökleri yoktur. Bu nedenle bazı bitkilerin, kayaların üzerinde ve toprakta

gelişirler. Eğer soğuk bölgelerde yaşıyorlarsa özellikle ısıyı emebilen kayaları seçerler.

Likenlerin bir ağacın üzerinde gelişmeye başlaması, o ağacın canlılığını kaybetmeye başladığına bir işaret olabilir. Ancak, bu durumun nedeni likenler değildir, yani likenler ağaçlara zarar vermezler. Canlılığını kaybetmeye başlayan ağaçların üzerinde gelişmeye başlamalarının nedeni, böyle ağaçların taç kısmının daha zayıf olması ve alt kısımlara daha çok güneş ışığının geçmesine olanak sağlamasıdır. Güneş ışığının varlığı çoğu likenin daha kolay gelişmesini sağlar. Çünkü, güneş ışığı sayesinde fotosentez yaparak kendi besinini üretebilir.

Likenler tutundukları yüzey ısındığında gelişmeye başlarlar. Mantar hücreleri su almaya, suyunuysa fotosentez (güneş ışınlarını kullanarak karbonhidrat -yani şeker- sentezleme) yapmaya başlar. Koşulları (besin ya da sıcaklık gibi) değişip onların yaşamasına uygun olmayan

bir duruma geldiğindeyse gelişmeleri durur. Yıllarca gelişmeden durabilirler. Üremeleri spor adı verilen çok küçük özel yapılar sayesinde gerçekleşir. Sporların, çok zor koşullara dayanabilme ve çevreye kolayca dağılabilme özelliği vardır. Sporlarının bu özellikleri sayesinde de Dünya'nın hemen her bölgesinde yaşayabilirler. Çöllerden kutup bölgelerine kadar kayalık, katılaşmış lav, ağaç kabukları ve mezar taşları

Likenlere Neden Özen Göstermeliyiz?

Dünyada var olan canlıların en ilginçlerinden biridir likenler. Hatta görünüşleri öyle farklıdır ki kimi kişilere biraz ürkütücü bile gelebilir.

likenlerin üzerinde yaşamayı yeğledikleri yerlerdir. Denizlerde yaşayan birkaç liken türü de vardır.

Lobaria pulmonaria türü kaynar suda yüne sarı renk verir.
Parmotrema türleriye pembe renk verir.

Çok çeşitli renklerde olanları vardır: Gri, yeşil, sarı, beyaz... Renklerini, içerdikleri değişik kimyasal maddeler belirler. Bazı likenler yünlere renk vermek amacıyla doğal boya olarak da kullanılırlar. Pek çok yönden önemli olan likenler hava kirliliğine karşı çok duyarlıdır. Havadaki zararlı maddelerin, özellikle de kükürtdioksitin miktarı arttığında likenler ölür. Bu nedenle, havanın kirli olup olmadığı konusunda bize ipucu verebilirler. Yaşadığınız yerde likenler varsa ve çoksa, demek ki orada hava temizdir; ancak, eğer likenlerin sayısı azsa büyük bir olasılıkla orada çokça egzoz dumanı ve sanayi atığı gazlar vardır. Kimi ilaç firmaları likenlerden elde ettikleri maddelerden antibiyotik üretirler. Atmosferde bulunan azotun bir kısmını likenler yapar. Likenler, örümcek, akar, bit ve çeşitli böcekler gibi pek çok canlı türü için barınak oluşturur. Kimi insanlar likenleri yerler; ancak bunların bazıları çok zehirlidir.

Zuhal Özer